

Adam Redzik

Konferencja naukowa pt.
„Karno-polityczne koncepcje
Profesora Juliusza Makarewicza –
wczoraj i dziś (w 50. rocznicę
śmierci)” – Lublin–Kazimierz Dolny,
26–28 września 2005 r.

Palestra 50/9-10(573-574), 173-175

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Bardzo interesująca była m.in. wymiana poglądów pomiędzy Prezesami tych Sądów.

Wśród wielu wybitnych uczestników tego panelu należy wymienić w szczególności Prezesa Niemieckiego Sądu Konstytucyjnego prof. Hansa-Jürgena Papiera, Prezydenta Międzynarodowego Czerwonego Krzyża – dr. Jakoba Kellenbergera, a także sędziego Trybunału Konstytucyjnego prof. dr. Mirosława Wyrzykowskiego. Prof. Mirosław Wyrzykowski zanalizował polskie orzecznictwo w zakresie ochrony praw człowieka, podkreślając rolę Trybunału Konstytucyjnego w kształtowaniu prawa. Miłym i z naszego punktu widzenia godnym odnotowania jest fakt podkreślenia przez wykładawcę roli polskiej adwokatury w upowszechnianiu ochrony praw człowieka. Wystąpienie prof. M. Wyrzykowskiego spotkało się z bardzo dobrym przyjęciem przez słuchaczy.

W kongresie brało udział tylko czworo Polaków na blisko 700 uczestników, co z kolei trzeba odnotować z żalem.

Stanisław Rymar

Konferencja naukowa „Karno-polityczne koncepcje Profesora Juliusza Makarewicza – wczoraj i dziś (w 50. rocznicę śmierci)” – Lublin – Kazimierz Dolny 26–28 września 2005 r.

Organizatorami konferencji poświęconej postaci wybitnego polskiego karnisty – Juliusza Makarewicza był Komitet Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, Wydział Prawa i Administracji UMCS w Lublinie oraz Lubelskie Towarzystwo Naukowe. W obradach wzięło udział wielu przedstawicieli nauk prawno-karnych oraz praktyków prawa. Główny ciężar przygotowania przedsięwzięcia wzięła na siebie Katedra Postępowania Karnego UMCS kierowana przez prof. Edwarda Skrętowicza. Sesja była dobrą okazją do przypomnienia dorobku i poglądów głównego twórcy kodeksu karnego z 1932 r., a więc kodeksu, który obrósł legendą. Organizatorzy zapowiedzieli, że w niedalekiej przyszłości materiały z obrad ukażą się drukiem.

Konferencja rozpoczęła się 26 września 2005 r. w siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, a otwarciu jej dokonał prof. Edward Skrętowicz (UMCS), który powitał wszystkich zebranych. Następnie przewodniczący Komitetu Nauk Prawnych PAN prof. Stanisław Waltoś nakreślił cel konferencji. Jako przedstawiciel WPIA UMCS przemówił dziekan prof. Antoni Pieniążek, który zauważył, że „wybór tematu to swoisty hołd złożony Profesorowi Makarewiczowi”. Hołdem takim był też pierwszy referat wygłoszony przez prof. Waltosia, a poświęcony sztuce kodyfikacji. Już na wstępie Referent zaznaczył, że kodeks karny z 1932 r., to „dzieło sztuki kodyfikacyjnej”, w którego powstaniu największy udział miał Makarewicz, ale nie był to jego twór autorski i nie można zapominać o aktywnym udziale w pracach nad kodeksem innych karnistów, w tym przede wszystkim Wacława Makowskiego. Drugi referat, o założeniach odpowiedzialności karnej za podżeganie i pomocnictwo w świetle poglądów Juliusza Makarewicza, wygłosił prof. Tadeusz Bojarski (UMCS). Po obradach kierowanych przez prof. Zbigniewa Sobolewskiego (URz), konferencja przeniosła się do Kazimierza nad Wisłą.

Drugiego dnia obrady podzielono na część poranną i popołudniową. Sesję poranną otworzył referat I prezesa Sądu Najwyższego prof. Lecha Gardockiego (UW). Były to reflek-

sje nad najbardziej znanym dziełem Makarewicza, pracą, która uczyniła zeń uczzonego klasy europejskiej – *Einführung in die Philosophie des Strafrechts auf entwicklungsgeschichtlicher Grundlage* (Stuttgart 1906). Referent zauważył, że *Einführung in die Philosophie des Strafrechts...* jest rozprawą wyjątkową, bo przewodnią myślą Autora było poszukiwanie istoty prawa karnego i jego linii rozwojowej. Makarewicz wskazał kierunki rozwoju prawa karnego, na których końcu winien istnieć pewien ideał prawa. Dziś trudno byłoby podzielać ten swoisty optymizm. Drugim referentem był prof. Jan Skupiński (INP PAN), który wygłosił referat pt. „Juliusz Makarewicz o teoriach kary”, zaznaczając, że poglądów Makarewicza w tym aspekcie nie sposób zaklasyfikować do jakiegokolwiek kierunku. Można by co prawda powiedzieć, że był socjologicznym ewolucjonistą, ale będzie to szufladkowanie, którego Makarewicz nie lubił. Jako trzeci przemawiał prof. Romuald Kmiecik (UMCS), który przybliżył uczestnikom konferencji makarewiczowską koncepcję spoczywania terminu. W czasie pełnej interesujących spostrzeżeń dyskusji zamykającej przedpołudniowe obrady poruszono wiele istotnych problemów z zakresu dzisiejszego prawa karnego, głos zabierali m.in. prof., prof. S. Waltoś, L. Gardocki, J. Skupiński, Z. Sobolewski, M. Mozgawa (UMCS), Z. Świda (UWr), Z. Hołda (UJ).

Obradom popołudniowym, na których przedstawione zostały dwa referaty, przewodniczył prof. Kazimierz Zgryzek (UŚ). Pierwszy referat, poświęcony działalności dydaktycznej prof. Makarewicza, począwszy od habilitacji (1907), a skończywszy na roku 1954, wygłosił Adam Redzik, natomiast drugi, przygotowany przez prof. Edwarda Skrętowicza i Pawła Strzelca (UMCS), a poświęcony ostatnim latom życia profesora Makarewicza, przedstawił mgr Strzelec. Po referatach wywiązała się inspirująca dyskusja, w której oprócz referentów wzięli udział m.in.: prof. S. Waltoś, prof. L. Gardocki, prof. J. Skupiński, prof. E. Skrętowicz, prof. M. Mozgawa i sędzia SN Wiesław Kozielowicz.

Na trzeci dzień konferencji przygotowany został panel dyskusyjny na temat: „Czy współczesna penalistyka jest w stanie wyciągnąć wnioski ze spadku intelektualnego po prof. Juliuszu Makarewiczu?” Obradami kierował prof. Stanisław Waltoś, a penalistami byli: sędzia SN Wiesław Kozielowicz, I prezes SN prof. Lech Gardocki, prof. Kazimierz Zgryzek, prof. Marek Mozgawa i dr hab. Janina Czapska (UJ). Aktywny udział w panelu wzięło wielu uczestników, w tym sędziowie, adwokaci i prokuratorzy [np. sędzia Sądu Okręgowego dr Dariusz Kala (UMK) i rzecznik Prokuratury Okręgowej w Lublinie prokurator Andrzej Jeżyński]. Pytanie, które postawiono w czasie panelu, brzmiało: Co pozostało nam z Makarewicza? Jak zauważono, niektóre rozwiązania, które wprowadził do kodeksu karnego z 1932 r., mimo iż w latach 20. XX w. były nowatorskie, dziś są przebrzmiałe. Może więc owa „sztuka kodyfikacji”? Ale czy dzisiaj można „tworzyć kodeksy” w sposób, w jaki robiła to Komisja Kodyfikacyjna? Cóż więc inspiruje nas w Makarewiczu? Otóż wydaje się, że tym co pozostało są jego dzieła i metoda badawcza. Jak zauważyła dr Katarzyna Dudka (UMCS), te same metody powinniśmy się uczyć od „Mistrza Makarewicza”. Można dodać, że sposób, w jaki twórca kodeksu karnego z 1932 r. patrzył na prawo karne, był na ówczesne czasy bardzo nowoczesny. Makarewicz nie pasował do żadnych „ram” odpowiadających szkołom i kierunkom, czy raczej żadne ramy nie pasowały do niego. Był indywidualistą poszukującym własnych rozwiązań, otwartym na nowe prądy i nauki, a przeciwny „odświeżaniu bułki, która już dawno spleśniała”. Swoje poglądy budował na bardzo szerokim podłożu historycznym i prawnoporównawczym. Owa nieszablonowość Makarewicza połączona z geniuszem naukowym, sprawiła, że pozostał jednym z nielicznych polskich myślicieli prawa, którego myśl jest ciągle żywa, a wpływ na dzisiejsze prawo karne bardzo istotny.

Fakt, że w związku z 50. rocznicą śmierci prof. Juliusza Makarewicza odbyła się opisana konferencja, ale też kilka poświęconych mu mniejszych sympozjów i spotkań, sprawia, że zmarły w radzieckim Lwowie „Mistrz z Mochnackiego*” mógłby powtórzyć za rzymskim poetą – *non omnis moriar*.

Adam Redzik

---

* Prof. Juliusz Makarewicz (1872–1955) mieszkał we Lwowie przy ul. Mochnackiego 58.